

محاسبات

۱۰- اگر $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2 - 5x}{\sqrt{2x+1} - 1} = \frac{1}{b}$ مقدار b چقدر است؟

- (۱) $\frac{1}{10}$ (۲) $\frac{1}{12}$ (۳) $\frac{1}{18}$ (۴) $\frac{1}{20}$

۱۱- تابع $f(x) = \left[\frac{x}{2}\right] - \left[\frac{x}{3}\right]$ در $x=12$

- (۱) پیوسته است. (۲) فقط از راست پیوسته است. (۳) نه از چپ پیوسته است و نه از راست (۴) فقط از چپ پیوسته است

۱۲- اگر تابع $f(x) = \begin{cases} ax^2 + 1 & x < 2 \\ b - 1 & x = 2 \\ fax + 21 & x > 2 \end{cases}$ پیوسته باشد، مقدار b چقدر است؟

- (۱) -۱۲ (۲) -۱۴ (۳) -۱۶ (۴) -۱۸

۱۳- حاصل $\lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{3x - |x|}{4x^2 + [-x]}$ کدام است؟

- (۱) صفر (۲) ۲ (۳) $+\infty$ (۴) $-\infty$

۱۴- حاصل $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(4x^2 - 1)^2}{(6x^2 - 1)^2}$ کدام است؟

- (۱) $\frac{2}{3}$ (۲) صفر (۳) $\frac{1}{9}$ (۴) $\frac{16}{9}$

۱۵- حاصل $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x^2 + (x-1)^2 + \dots + (x-9)^2}{5x^2 - 6x + 1}$ کدام است؟

- (۱) صفر (۲) $\frac{1}{2}$ (۳) $\frac{3}{2}$ (۴) ۲

۱۶- حاصل $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x^2 \left[-\frac{1}{x}\right] - 1}{4x^2 + x + 1}$ کدام است؟

- (۱) $\frac{1}{4}$ (۲) $-\frac{1}{4}$ (۳) صفر (۴) $-\infty$

۱۷- بزرگ‌ترین عدد طبیعی مانند n که $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x^{n-6} - 3}{x^9 - n + 4} = 0$ چقدر است؟

- (۱) ۴ (۲) ۶ (۳) ۷ (۴) ۸

۱۸- اگر $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{6x^2 - 5x + 1 - mx^2}{(3x - 2)^2} = \frac{1}{2}$ مقدار m چقدر است؟

- (۱) $\frac{3}{2}$ (۲) $\frac{1}{2}$ (۳) $\frac{7}{2}$ (۴) $\frac{9}{2}$

۱۹- اگر $\lim_{x \rightarrow -2} \frac{x+3}{4x^2 + ax^2 + bx} = -\infty$ مقدار a+b کدام است؟

- (۱) ۱۲ (۲) ۲۴ (۳) ۳۲ (۴) ۴۸

۲۰- اگر $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(b-2)x^2 + 2x + 1}{(a-3)x^2 + (b^2 - 3a)x^2 + x + 2} = -\infty$ مقدار ab کدام است؟

- (۱) ۳ (۲) -۳ (۳) ۹ (۴) -۹

$\frac{(b-2)x^2}{(a-3)x^2} = -\infty$

Handwritten notes on the right margin including calculations like $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{12}$, $\frac{1}{18}$, $\frac{1}{20}$, and various limit-related derivations.

آزمون ۵۵

۱- گزینه ۳ ابتدا توجه کنید که اگر $x \rightarrow 1^+$ ، آن گاه

$(1-x^2) \rightarrow 0^+$ و اگر $x \rightarrow 1^-$ ، آن گاه $(1-x^2) \rightarrow 0^-$ بنابراین

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} f(1-x^2) = \lim_{t \rightarrow 0^+} f(t) = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1^-} f(1-x^2) = \lim_{t \rightarrow 0^-} f(t) = -2$$

در نتیجه

$$\lim_{x \rightarrow 1} f(1-x^2) = \lim_{x \rightarrow 1} f(1-x^2) = 1 - (-2) = 3$$

۲- گزینه ۳ توجه کنید که

$$\lim_{x \rightarrow 3} f(f(x-3)) = \lim_{t \rightarrow 0} f(f(t)) = \lim_{s \rightarrow -1} f(s) = 0$$

$$\lim_{x \rightarrow 3} (xf(x-1)) = \lim_{x \rightarrow 3} x \times \lim_{x \rightarrow 3} f(x-1) = 3 \lim_{t \rightarrow 2} f(t) = 0$$

بنابراین

$$\lim_{x \rightarrow 3} \frac{f(f(x-3))+1}{xf(x-1)+2} = \frac{0+1}{0+2} = \frac{1}{2}$$

۳- گزینه ۱ با فرض $\lim_{x \rightarrow 2} f(x) = L_1$ و $\lim_{x \rightarrow 2} g(x) = L_2$

معلوم می شود که

$$\lim_{x \rightarrow 2} f(x) + \lim_{x \rightarrow 2} g(x) = 3 \Rightarrow L_1 + L_2 = 3$$

$$\lim_{x \rightarrow 2} f^2(x) - \lim_{x \rightarrow 2} g^2(x) = 21 \Rightarrow L_1^2 - L_2^2 = 21$$

$$(L_1 - L_2)(L_1 + L_2) = 21 \Rightarrow 2(L_1 - L_2) = 21$$

$$L_1 - L_2 = \frac{21}{2}$$

از حل دستگاه معادله های $\begin{cases} L_1 - L_2 = \frac{21}{2} \\ L_1 + L_2 = 3 \end{cases}$ به دست می آید

$L_1 = 5$ و $L_2 = -2$ ، بنابراین

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{f(2x^2)}{g(x+1)} = \frac{\lim_{x \rightarrow 1} f(2x^2)}{\lim_{x \rightarrow 1} g(x+1)} = \frac{\lim_{t \rightarrow 2} f(t)}{\lim_{k \rightarrow 2} g(k)} = \frac{5}{-2}$$

۴- گزینه ۲ ابتدا توجه که در یک همسایگی چپ نقطه

x تساوی های $(2x) = 1$ ، $[-x] = -1$ و $|1-x| = 1-x$ برقرار

هستند. بنابراین

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{[2x](x+2)}{x[-x]+|1-x|} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x+2}{-x+1-x} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x+2}{-2x+1} = -3$$

$$1-1 = 0+$$

۱۵- گزینه ۴ توجه کنید که جمله دارای بزرگ ترین توان در

صورت کسر برابر $(2x^3)^2 - (3x^2)^3 = -23x^6$ است و جمله

دارای بزرگ ترین توان در مخرج کسر برابر $x^2(3x^2)^2 = 9x^6$

است. پس حد مورد نظر برابر است با

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{-23x^6}{9x^6} = -\frac{23}{9}$$

۱۶- گزینه ۳ توجه کنید که اگر $x \rightarrow -\infty$ ، مقادیر x و $2x$

منفی اند. بنابراین

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{5x+|2x|}{7x-2|x|} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{5x-2x}{7x-2(-x)} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{3x}{9x} = \frac{1}{3}$$

۱۷- گزینه ۱ ابتدا توجه کنید که اگر $x \rightarrow -\infty$ ، مقادیر

$3x^2-1$ ، $2x^2-3$ و $5x^2-x$ مثبت اند. پس

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{|3x^2-1|-|2x^2-3|}{|5x^2-x|-x^2} &= \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{3x^2-1-2x^2+3}{5x^2-x-x^2} \\ &= \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{x^2}{4x^2} = \frac{1}{4} \end{aligned}$$

۱۸- گزینه ۲ توجه کنید که اگر n عددی طبیعی باشد.

$3n+2$ و $2n+5$ از 2 بیشتر هستند. بنابراین

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x^{3n+2} + x^2 + 1}{x^{2n+5} - x^2 + 1} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x^{3n+2}}{x^{2n+5}} = \lim_{x \rightarrow +\infty} x^{n-3}$$

اگر این حد صفر باشد، باید $n-3 < 0$ ، یعنی $n < 3$ ، بنابراین فقط

$n=2$ و $n=1$ ویژگی مورد نظر را دارند.

۱۹- گزینه ۴ توجه کنید جمله دارای بزرگ ترین توان در

صورت کسر $(3x)^4 (mx)^6 = 3^4 \times m^6 x^{10}$ و در مخرج کسر

$(2mx)^3 (6x)^7 = 2^3 \times 6^7 m^3 x^{10}$ است. پس

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(3x+1)^4 (mx+2)^6}{(2mx-1)^3 (6x-1)^7} &= \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{3^4 \times m^6 x^{10}}{2^3 \times 6^7 \times m^3 x^{10}} \\ &= \frac{m^3}{2^{10} \times 3^3} \end{aligned}$$

بنابراین

$$\frac{m^3}{2^{10} \times 3^3} = \frac{1}{54} \Rightarrow m^3 = 2^9 \Rightarrow m = 8$$

۲۰- گزینه ۲ ابتدا توجه کنید که اگر در صورت کسر داده شده

جمله شامل x^3 وجود داشته باشد، حد مورد نظر برابر $-\infty$ یا $+\infty$

می شود. بنابراین ضریب x^3 در صورت کسر داده شده صفر است.

در نتیجه $2a-1=0$ ، پس $a = \frac{1}{2}$. به این ترتیب حد مسئله می شود

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{3x^2-1}{3x^2+x+1} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{3x^2}{3x^2} = 1$$

در نتیجه $a+b = \frac{3}{2}$ و $b \approx 1$

$$2x^2$$

$$[-(1^-)] = -1$$

۸- گزینه ۴ چون حد صورت کسر وقتی $x \rightarrow 2$ صفر است،

پس باید حد مخرج کسر هم صفر باشد، زیرا در غیر این صورت حد کسر برابر صفر خواهد شد. پس

$$\lim_{x \rightarrow 2} (ax^2 + bx + 2) = 4a + 2b + 2 = 0 \Rightarrow b = -1 - 2a$$

بنابراین

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{x+2}-2}{ax^2+bx+2} &= \lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{x+2}-2}{ax^2+(-1-2a)x+2} \\ &= \lim_{x \rightarrow 2} \frac{x+2-4}{(x-2)(ax-1)(\sqrt{x+2}+2)} \\ &= \lim_{x \rightarrow 2} \frac{1}{(ax-1)(\sqrt{x+2}+2)} = \frac{1}{4(2a-1)} \end{aligned}$$

بنابراین

$$\frac{1}{4(2a-1)} = \frac{3}{4} \Rightarrow 2a-1 = \frac{1}{3} \Rightarrow a = \frac{2}{3}$$

$$\text{در نتیجه } a+b = \frac{-5}{3} \text{ و } b = -\frac{7}{3}$$

۹- گزینه ۴ راه‌حل اول ابتدا توجه کنید که

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 5} \frac{\sqrt{x+4}-\sqrt{x-4}-2}{x^2-25} \\ &= \lim_{x \rightarrow 5} \left(\frac{\sqrt{x+4}-3}{x^2-25} - \frac{\sqrt{x-4}-1}{x^2-25} \right) \\ &= \lim_{x \rightarrow 5} \frac{\sqrt{x+4}-3}{x^2-25} - \lim_{x \rightarrow 5} \frac{\sqrt{x-4}-1}{x^2-25} \end{aligned}$$

اکنون از اتحاد مزدوج استفاده می‌کنیم:

$$\lim_{x \rightarrow 5} \left(\frac{\sqrt{x+4}-3}{x^2-25} \times \frac{\sqrt{x+4}+3}{\sqrt{x+4}+3} \right) - \lim_{x \rightarrow 5} \left(\frac{\sqrt{x-4}-1}{x^2-25} \times \frac{\sqrt{x-4}+1}{\sqrt{x-4}+1} \right)$$

$$= \lim_{x \rightarrow 5} \left(\frac{x+4-9}{(x-5)(x+5)} \times \frac{1}{\sqrt{x+4}+3} \right)$$

$$- \lim_{x \rightarrow 5} \left(\frac{x-4-1}{(x-5)(x+5)} \times \frac{1}{\sqrt{x-4}+1} \right)$$

$$= \lim_{x \rightarrow 5} \frac{1}{(\sqrt{x+4}+3)(x+5)} - \lim_{x \rightarrow 5} \frac{1}{(\sqrt{x-4}+1)(x+5)}$$

$$= \frac{1}{60} - \frac{1}{20} = -\frac{1}{30}$$

راه‌حل دوم از قاعده هوییتال استفاده می‌کنیم:

$$\lim_{x \rightarrow 5} \frac{\sqrt{x+4}-\sqrt{x-4}-2}{x^2-25} = \lim_{x \rightarrow 5} \frac{\frac{1}{2\sqrt{x+4}} - \frac{1}{2\sqrt{x-4}}}{2x}$$

$$= \frac{\frac{1}{6} - \frac{1}{10}}{10} = -\frac{1}{30}$$

۵- گزینه ۲ با توجه به این که تابع $y = |x|$ فقط در نقاط

صحيح حد ندارد، پس تابع f هم فقط در این نقاط ممکن است حد نداشته باشد. به دلیل حضور عامل صفر کننده x^2-1 که در $|x|$ ضرب شده است، تابع f در $x=1$ و $x=-1$ حد دارد و در بقیه نقاط صحيح بازه $(-2, 3)$ یعنی نقاط $x=2$ و $x=0$ حد ندارد.

توجه کنید که اگر k عددی صحيح باشد، آن‌گاه

$$\lim_{x \rightarrow k^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow k^+} k(x^2-1) = k(k^2-1)$$

$$\lim_{x \rightarrow k^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow k^-} (k-1)(x^2-1) = (k-1)(k^2-1)$$

از تساوی $k(k^2-1) = (k-1)(k^2-1)$ نتیجه می‌شود $k = \pm 1$.

یعنی تابع f فقط در دو نقطه از نقاط صحيح $(x=1$ و $x=-1)$

حد دارد و در بقیه نقاط صحيح حد ندارد.

۶- گزینه ۳ راه‌حل اول توجه کنید که

$$\begin{aligned} \frac{2x^2-8}{x^2+3x+2} &= \frac{2(x^2-4)}{x^2+3x+2} = \frac{2(x-2)(x+2)}{(x+2)(x+1)} \\ &= \frac{2(x-2)}{x+1}, x \neq -2 \end{aligned}$$

بنابراین

$$\lim_{x \rightarrow -2} \frac{2x^2-8}{x^2+3x+2} = \lim_{x \rightarrow -2} \frac{2(x-2)}{x+1} = \frac{-8}{-1} = 8$$

راه‌حل دوم از قاعده هوییتال استفاده می‌کنیم:

$$\lim_{x \rightarrow -2} \frac{2x^2-8}{x^2+3x+2} = \lim_{x \rightarrow -2} \frac{4x}{2x+3} = \frac{-8}{-1} = 8$$

۷- گزینه ۴ راه‌حل اول ابتدا توجه کنید که

$$x(x-1)(x-2)-6 = x^3-3x^2+2x-6 = (x-3)(x^2+2)$$

$$x(x-1)(x+1)-24 = x^3-x-24 = (x-3)(x^2+3x+8)$$

بنابراین

$$\lim_{x \rightarrow 3} \frac{x(x-1)(x-2)-6}{x(x-1)(x+1)-24} = \lim_{x \rightarrow 3} \frac{(x-3)(x^2+2)}{(x-3)(x^2+3x+8)}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 3} \frac{x^2+2}{x^2+3x+8}$$

$$= \frac{9+2}{9+9+8} = \frac{11}{26}$$

راه‌حل دوم از قاعده هوییتال استفاده می‌کنیم:

$$\lim_{x \rightarrow 3} \frac{x(x-1)(x-2)-6}{x(x-1)(x+1)-24} = \lim_{x \rightarrow 3} \frac{x^3-3x^2+2x-6}{x^3-x-24}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 3} \frac{3x^2-6x+2}{3x^2-1}$$

$$= \frac{27-18+2}{27-1} = \frac{11}{26}$$

۱۰- گزینه ۴ چون حد صورت وقتی $x \rightarrow 5$ صفر است و حد مورد نظر صفر نیست، پس حد مخرج هم باید صفر باشد، تا حد به صورت $\frac{0}{0}$ در بیاید. بنابراین

$$\lim_{x \rightarrow 5} (\sqrt{2x+a} - a + 2) = 0 \Rightarrow \sqrt{2 \times 5 + a} - a + 2 = 0$$

$$a^2 - 4a + 4 = 10 + a$$

$$a^2 - 5a - 6 = 0$$

$$a = 6, a = -1 \text{ (غ.ق.ق.)}$$

اگر $a = 6$ ، حد مورد نظر می شود

$$\lim_{x \rightarrow 5} \frac{x^2 - 5x}{\sqrt{2x+6} - 4} = \lim_{x \rightarrow 5} \frac{x(x-5)(\sqrt{2x+6}+4)}{(\sqrt{2x+6}-4)(\sqrt{2x+6}+4)}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 5} \frac{x(x-5)(\sqrt{2x+6}+4)}{2x+6-16}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 5} \frac{x(x-5)(\sqrt{2x+6}+4)}{2(x-5)}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 5} \frac{x(\sqrt{2x+6}+4)}{2} = 20$$

بنابراین

$$\frac{1}{b} = 20 \Rightarrow b = \frac{1}{20}$$

۱۱- گزینه ۱ توجه کنید که

$$f(12) = [6] - [4] = 2$$

$$\lim_{x \rightarrow 12^-} f(x) = 5 - 3 = 2$$

$$\lim_{x \rightarrow 12^+} f(x) = 6 - 4 = 2$$

بنابراین تابع f در $x = 12$ پیوسته است.

۱۲- گزینه ۴ ابتدا توجه کنید که

$$\lim_{x \rightarrow 2^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 2^-} (ax^2 + 1) = 4a + 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 2^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 2^+} (fax + 21) = 8a + 21$$

برای این که تابع f روی $\mathbb{R}$ پیوسته باشد، باید حدهای چپ و راست تابع در نقطه ۲ با مقدار تابع در نقطه ۲ برابر باشند، بنابراین

$$4a + 1 = 8a + 21, \quad 4a + 1 = b - 1$$

از معادله اول به دست می آید $a = -5$ و در نتیجه از تساوی دوم به دست می آید $b = -18$.

۱۳- گزینه ۴ اگر $x \rightarrow 0^-$ ، آن گاه $|x| = -x$ و $[-x] = 0$ ،

در نتیجه

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{3x - |x|}{4x^2 + [-x]} = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{3x - (-x)}{4x^2 + 0} = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{1}{x} = -\infty$$

۱۴- گزینه ۴ توجه کنید که

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(4x^2 - 1)^2}{(6x^2 - 1)^2} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{16x^4}{36x^4} = \frac{16}{9}$$

۱۵- گزینه ۴ توجه کنید که بزرگترین جمله در صورت کسر

مورد نظر برابر است با $10x^2$ ، در نتیجه حد مورد نظر برابر است با

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{10x^2}{5x^2} = 2$$

۱۶- گزینه ۲ ابتدا توجه کنید که اگر $x \rightarrow +\infty$ ، آن گاه

$$-\frac{1}{x} \rightarrow 0^- \text{ و در نتیجه } \left[-\frac{1}{x}\right] = -1 \text{، بنابراین}$$

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{-x^2 - 1}{4x^2 + x + 1} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{-x^2}{4x^2} = -\frac{1}{4}$$

۱۷- گزینه ۳ توجه کنید که

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x^{n-6} - 3}{x^{9-n} + 4} = \lim_{x \rightarrow +\infty} x^{n-6-(9-n)} = \lim_{x \rightarrow +\infty} x^{2n-15}$$

چون این حد صفر است، پس $2n - 15 < 0$ ، یعنی $n \leq 7$ ، بنابراین بزرگترین مقدار ممکن n برابر ۷ است.

۱۸- گزینه ۱ توجه کنید که $m \neq 6$ ، در غیر این صورت حد

مورد نظر برابر صفر می شود. اکنون توجه کنید که

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{6x^2 - 5x + 1 - mx^2}{(3x - 2)^2} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(6-m)x^2 - 5x + 1}{9x^2 - 12x + 4}$$

$$= \frac{6-m}{9}$$

$$\text{بنابراین } \frac{6-m}{9} = \frac{1}{2} \text{، پس } m = \frac{3}{2}$$

۱۹- گزینه ۳ ابتدا توجه کنید که

$$\lim_{x \rightarrow -2} \frac{x+3}{4x^2 + ax + b} = \lim_{x \rightarrow -2} \frac{x+3}{4x^2 + ax + b} = -\infty$$

$$\lim_{x \rightarrow -2} \frac{1}{4x^2 + ax + b} = +\infty \text{ پس باید } \lim_{x \rightarrow -2} \frac{x+3}{x} = \frac{1}{-2}$$

و در نتیجه $x = -2$ باید ریشه مضاعف مخرج باشد. بنابراین

$$4x^2 + ax + b = 4(x+2)^2$$

$$4x^2 + ax + b = 4x^2 + 16x + 16$$

$$\text{پس } a = 16, b = 16, a + b = 32$$

۲۰- گزینه ۴ چون حاصل حد $(-\infty)$ شده است، پس باید

درجه صورت کسر بیشتر از درجه مخرج آن شود. بنابراین $a - 3 = 0 \Rightarrow a = 3$

$$b^2 - 3a = 0 \Rightarrow b^2 = 9 \Rightarrow b = \pm 3$$

از طرف دیگر حد مورد نظر به صورت زیر است:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(b-2)x}{(b-2)x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} 1 = 1$$

پس $b - 2$ باید منفی باشد و در نتیجه $b = -3$ و $ab = -9$

$$b^2 < 0, \quad b^2 = 9, \quad (b-2)x$$

on the radio